

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |
വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

|| ഉദ്ധവ ഗീതാ - അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ ||

This document* has been prepared by
Sunder Kidambi
with the blessings of
ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ
His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using skt and Hellingman's T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

॥ ഉദ്ധവ ഗീതാ - അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീബാദരായണിരുവാച

സ ഏവമാശംസിത ഉദ്ധവേന

ഭാഗവതമുഖ്യേന ഭാശാർഹമുഖ്യഃ |

സഭാജയൻ ഭൃത്യവചോ മുകുന്ദ-

സ്തമാബഭാഷേ ശ്രവണീയവീര്യഃ || 18.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ബാർഹസ്പത്യ സ വൈ നാത്ര സാധൂർവ്വൈ ദുർജ്ജനേരിതൈഃ |

ദുരക്തേഭിന്നമാത്മാനം യഃ സമാധാതുമീശ്വരഃ || 18.2 ||

ന തഥാ തപ്യതേ വിഭുഃ പുമാൻ ബാണൈഃ സുമർമ്മഗൈഃ |

യഥാ തുഭന്തി മർമ്മസ്ഥാ ഹൃസതാം പരുഷേഷവഃ || 18.3 ||

കഥയന്തി മഹത്പുണ്യമിതിഹാസമിഹോദ്ധവ |

തമഹം വർണ്ണയിഷ്യാമി നിബോധ സുസമാഹിതഃ || 18.4 ||

കേനചിദ് ഭിക്ഷുണാ ഗീതം പരിഭൂതേന ദുർജ്ജനൈഃ |

സ്മരതാ ധൃതിയുക്തേന വിപാകം നിജകർമ്മണാം || 18.5 ||

അവന്തിഷു ഭിജഃ കശ്ചിദാസീദാഡ്യതമഃ ശ്രീയാ |

വാർത്താവൃത്തിഃ കദർയസ്തു കാമീ ലുബ്ധോഽതികോപനഃ || 18.6 ||

ജ്ഞാതയോഽതിമയസ്തസ്യ വാങ്മാത്രേണാപി നാർച്ചിതാഃ |

ശൂന്യാവസഥ ആത്മാപി കാലേ കാമൈരനർച്ചിതഃ || 18.7 ||

ദുഃശീലസ്യ കദർയസ്യ ഭ്രൂഹൃന്തേ പുത്രബാന്ധവാഃ |

ദാരാ ദുഹിതരോ ഭൃത്യാ വിഷണ്ണാ നാചരൻ പ്രിയം || 18.8 ||

തസ്യൈവം യക്ഷവിത്തസ്യ ച്യുതസ്യോഭയലോകതഃ |

ധർമ്മകാമവിഹീനസ്യ ച്യക്രൂധുഃ പഞ്ചഭാഗിനഃ || 18.9 ||

തദവധ്യാനവിസ്രസന്ത പുണ്യസ്കന്ധസ്യ ഭൂരിദ |
അർത്ഥോപ്യഗച്ഛരന്നിധനം ബഹ്വായാസപരിശ്രമഃ || 18.10 ||

ജ്ഞാതയോ ജഗൃഹുഃ കിഞ്ചിത് കിഞ്ചിദ് ദസ്യവ ഉദ്ധവ |
ദൈവതഃ കാലതഃ കിഞ്ചിദ് ബ്രഹ്മബന്ധോർന്യപാർത്ഥിവാത് || 18.11 ||

സ ഏവം ദ്രവിണേ നഷ്ടേ ധർമ്മകാമവിവർജ്ജിതഃ |
ഉപേക്ഷിതശ്ച സ്വജ്ഞൈശ്ചിന്താമാപ ദുരത്യയാം || 18.12 ||

തസ്യൈവം ധ്യായതോ ദീർഘം നഷ്ടരായസ്തപസ്വിനഃ |
വിദ്യതോ ബാഷ്പകൺഠസ്യ നിർവ്വേദഃ സുമഹാനഭൂത് || 18.13 ||

സ ചാഹേദമഹോ കഷ്ടം വൃഥാഘ്നാ മേഘ്നതാപിതഃ |
ന ധർമ്മായ ന കാമായ യസ്യാർത്ഥായാസ ഇദ്യദൃശഃ || 18.14 ||

പ്രായേണാർത്ഥാഃ കദർയാണാം ന സുഖായ കദാചന |
ഇഹ ചാത്ഥോപതാപായ മൃതസ്യ നരകായ ച || 18.15 ||

യശോ യശസ്വിനാം ശുദ്ധം ശ്ലാഘ്യാ യേ ഗുണിനാം ഗുണാഃ |
ലോഭഃ സ്വൽപോഘ്നി താൻ ഹന്തി ശ്വിത്രോ രൂപമിവേപ്സിതം || 18.16 ||

അർത്ഥസ്യ സാധനേ സിലേ ഉത്കർഷേ രക്ഷണേ വ്യയേ |
നാശോപഭോഗ ആയാസസ്ത്രാസശ്ചിന്താ ഭ്രമോ നൃണാം || 18.17 ||

സ്തേയം ഹിംസാനൃതം ഭംഭഃ കാമഃ ക്രോധഃ സ്ഥയോ മദഃ |
ഭേദോ വൈരമവിശ്വാസഃ സംസ്പർദ്ധാ വ്യസനാനി ച || 18.18 ||

ഏതേ പഞ്ചദശാനർത്ഥാ ഹൃർത്ഥമൂലാ മതാ നൃണാം |
തസ്മാദനർത്ഥമർത്ഥാഖ്യം ശ്രേയോർത്ഥീ ദുരതസ്ത്യജേത് || 18.19 ||

ഭിദ്യന്തേ ഭ്രാതരോ ദാരാഃ പിതരഃ സുഹൃദസ്തഥാ |
ഏകാസ്നിധ്യാഃ കാകിണിനാ സദ്യഃ സർവ്വേഘ്നരയഃ കൃതാഃ || 18.20 ||

അർത്ഥേനാൽപീയസാ ഹ്യേതേ സംരബ്ധാ ദീപ്തമന്യവഃ |
ത്യജന്ത്യാശു സ്വപ്യധോ ഘ്നന്തി സഹസോത്സൃജ്യ സൗഹൃദം || 18.21 ||

ലബ്ധ്യാ ജന്മാമരപ്രാർത്ഥ്യം മാനുഷ്യം തദ് ഭിജാഗ്ന്യതാം |
തദനാഭ്യത്യ യേ സ്വാർത്ഥം ഘ്നന്തി യാന്ത്യശുഭാം ഗതിം || 18.22 ||

സ്വർഗ്ഗാപവർഗ്ഗയോർഭാരം പ്രാപ്യ ലോകമിമം പുമാൻ |
ദ്രവിണേ കോഽനുഷജ്ജത മർത്യോഽനർത്ഥസ്യ ധാമനി || 18.23 ||

ദേവർഷിപിത്യഭൂതാനി ജ്ഞാതീൻ ബന്ധുശ്ച ഭാഗിനഃ |
അസംവിഭജ്യ ചാത്മാനം യക്ഷവിത്തഃ പതത്യധഃ || 18.24 ||

വ്യർത്ഥയാർത്ഥേഹയാ വിത്തം പ്രമത്തസ്യ വയോ ബലം |
കുശലാ യേന സിധ്യന്തി ജരഃ കിം നു സാധയേ || 18.25 ||

കസ്മാത് സംക്ലിശ്യതേ വിഭാൻ വ്യർത്ഥയാർത്ഥേഹയാസക്യത് |
കസ്യചിന്മായയാ നൂനം ലോകോഽയം സുവിമോഹിതഃ || 18.26 ||

കിം ധനൈർദ്ധനദൈർവ്വാ കിം കാമൈർവ്വാ കാമദൈരുത |
മൃത്യുനാ ഗ്രസ്യമാനസ്യ കർമ്മഭിർവ്വോത ജന്മദൈഃ || 18.27 ||

നൂനം മേ ഭഗവാംസ്തുഷ്ടഃ സർവ്വദേവമയോ ഹരിഃ |
യേന നീതോ ദശാമേതാം നിർവ്വേദശ്ചാത്മനഃ പ്ലവഃ || 18.28 ||

സോഽഹം കാലാവശേഷേണ ശോഷയിഷ്യേഽഗമാത്മനഃ |
അപ്രമത്തോഽഖിലസ്വാർത്ഥേ യദി സ്യാത് സിദ്ധ ആത്മനി || 18.29 ||

തത്ര മാമനുമോദേൻ ദേവാസ്ത്രിഭുവനേഷ്വരാഃ |
മുഹൂർത്തേന ബ്രഹ്മലോകം ഖട്വാംഗഃ സമസാധയത് || 18.30 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ഇത്യഭിപ്രേത്യ മനസാ ഹ്യാവന്ത്യോ ഭിജസത്തമഃ |
ഉന്മൂച്യ ഹൃദയഗ്രന്ഥീൻ ശാന്തോ ഭിക്ഷുരഭൂന്മുനിഃ || 18.31 ||

സ ചചാര മഹീമേതാം സംയതാത്മേന്ദ്രിയാനിലഃ |
ഭിക്ഷാർത്ഥം നഗരഗ്രാമാനസംഗോഽലക്ഷിതോഽവിശത് || 18.32 ||

തം വൈ പ്രവയസം ഭിക്ഷുമവധൂതമസജ്ജനാഃ |
ദ്യുഷ്ട്യാ പര്യഭവൻ ഭദ്ര ബഹീഭിഃ പരിഭൂതിഭിഃ || 18.33 ||

കേചിന്ത്രിവേണും ജഗൃഹുരേകേ പാത്രം കമണ്ഡലും |
പീഠം ചൈകേഴ്ക്ഷസൂത്രം ച കന്മാം ചീരാണി കേചന || 18.34 ||

പ്രദായ ച പുനസ്താനി ദർശിതാന്യാദദുർമ്മുനേഃ |
അന്നം ച ഭൈക്ഷ്യസമ്പന്നം ഭൂജ്ഞാനസ്യ സരിത്തടേ || 18.35 ||

മൂത്രയന്തി ച പാപിഷ്ഠാഃ ഷ്ഠീവന്ത്യസ്യ ച മുർദ്ധനി |
യതവാചം വാചയന്തി താഡയന്തി ന വക്തി ചേത് || 18.36 ||

തർജ്ജയന്ത്യപരേ വാഗ്ഭിഃ സ്തേനോഽയമിതി വാദിനഃ |
ബധ്നന്തി രജ്ജ്വാ തം കേചിദ് ബധ്യതാം ബധ്യതാമിതി || 18.37 ||

ക്ഷിപന്ത്യേകേഽവജാനന്ത ഏഷ ധർമ്മധജഃ ശഃഃ |
ക്ഷീണവിത്ത ഇമാം വൃത്തിമഗ്രഹീത് സ്വജനോജ്ജ്വലിതഃ || 18.38 ||

അഹോ ഏഷ മഹാസാരോ ധൃതിമാൻ ശിരീരാഡിവ |
മൗനേന സാധയത്യർത്ഥം ബകവദ് ദൃഢനിശ്ചയഃ || 18.39 ||

ഇത്യേകേ വിഹസന്ത്യേനമേകേ ദുർവ്ചാതയന്തി ച |
തം ബബന്ധൂർന്നിരുരുധൂർയഥാ ക്രീഡനകം ദ്വിജം || 18.40 ||

ഏവം സ ഭൗതികം ദുഃഖം ദൈവികം ദൈഹികം ച യത് |
ഭോക്തവ്യമാത്മനോ ദിഷ്ടം പ്രാപ്തം പ്രാപ്തമബുധ്യത || 18.41 ||

പരിഭൂത ഇമാം ഗാഥാമഗായത നരാധമൈഃ |
പാതയദ്ഭിഃ സ്വ ധർമ്മസ്ഥോ ധൃതിമാസ്ഥായ സാത്വികീം || 18.42 ||

ദ്വിജ ഉവാച
നായം ജനോ മേ സുഖദുഃഖഹേതു-
    രീന ദേവതാത്മാ ഗ്രഹകർമ്മകാലാഃ |
മനഃ പരം കാരണമാമനന്തി
    സംസാരചക്രം പരിവർത്തയേദ് യത് || 18.43 ||

മനോ ഗുണാൻ വൈ സൃജതേ ബലീയ-
 സ്തതശ്ച കർമ്മാണി വിലക്ഷണാനി |
 ശുക്ലാനി കൃഷ്ണാന്യഥ ലോഹിതാനി
 തേഭ്യഃ സവർണ്ണാഃ സൃതയോ ഭവന്തി || 18.44 ||

അനീഹ ആത്മാ മനസാ സമീഹതാ
 ഹിരൺമയോ മത്സഖ ഉദിച്ചഷ്ടേ |
 മനഃ സ്വലിംഗം പരിഗൃഹ്യ കാമാൻ
 ജുഷൻ നിബദ്ധോ ഗുണസംഗതോഽസൗ || 18.45 ||

ദാനം സ്വധർമ്മോ നിയമോ യമശ്ച
 ശ്രുതഞ്ച കർമ്മാണി ച സദ്ബ്രതാനി |
 സർവ്വേ മനോനിഗ്രഹലക്ഷണാന്താഃ
 പരോ ഹി യോഗോ മനസഃ സമാധിഃ || 18.46 ||

സമാഹിതം യസ്യ മനഃ പ്രശാന്തം
 ദാനാദിഭിഃ കിം വദ തസ്യ കൃത്യം |
 അസംയതം യസ്യ മനോ വിനശ്യദ്
 ദാനാദിഭിശ്ചേദപരം കിമേഭിഃ || 18.47 ||

മനോവശോഽന്യേ ഹൃദവൻ സ്ഥ ദേവാ
 മനശ്ച നാനൃസ്യ വശം സമേതി |
 ഭീഷ്മോ ഹി ദേവഃ സഹസഃ സഹീയാൻ
 യുജ്യാദ് വശേ തം സ ഹി ദേവദേവഃ || 18.48 ||

തം ദുർജ്ജയം ശത്രുമസഹ്യവേഗ-
 മരുന്തുഭം തന്ന വിജിത്യ കേചിത് |
 കുർവ്വന്ത്യസദ്വിഗ്രഹമത്ര മർത്തൈ-
 ര്മിത്രാണുദാസീനരിപുൻ വിമുന്ധാഃ || 18.49 ||

ദേഹം മനോമാത്രമിമം ഗൃഹീത്വാ
 മമാഹമിത്യന്ധധിയോ മനുഷ്യാഃ |

ഏഷോഽഹമന്യോഽയമിതി ഭ്രമേണ
ദുരന്തപാരേ തമസി ഭ്രമന്തി || 18.50 ||

ജനസ്തു ഹേതുഃ സുഖദുഃഖയോശ്ചേത്
കിമാത്മനശ്ചാത്ര ഹി ഭൗമയോസ്തത് |
ജിഹ്വാം ക്വചിത് സന്ദശതി സ്വദദ്ഭി-
സ്തദ്ഭേദനായാം കതമായ കുപ്യേത് || 18.51 ||

ദുഃഖസ്യ ഹേതുർയദി ദേവതാസ്തു
കിമാത്മനസ്തത്ര വികാരയോസ്തത് |
യദംഗമംഗേന നിഹന്യതേ ക്വചിത്
ക്രൂധ്യേത കസ്തൈ പുരുഷഃ സ്വദേഹേ || 18.52 ||

ആത്മാ യദി സ്യാത് സുഖദുഃഖഹേതുഃ
കിമന്യതസ്തത്ര നിജസ്വഭാവഃ |
ന ഹ്യാത്മനോഽന്യദ് യദി തന്മുഷാ സ്യാത്
ക്രൂധ്യേത കസ്തന്ന സുഖം ന ദുഃഖം || 18.53 ||

ഗ്രഹാനിമിത്തം സുഖദുഃഖയോശ്ചേത്
കിമാത്മനോഽജസ്യ ജനസ്യ തേ വൈ |
ഗ്രഹൈർഗ്രഹസ്യൈവ വദന്തി പീഡാം
ക്രൂധ്യേത കസ്തൈ പുരുഷസ്തതോഽന്യഃ || 18.54 ||

കർമ്മാസ്തു ഹേതുഃ സുഖദുഃഖയോശ്ചേത്
കിമാത്മനസ്തഭി ജഡാജഡത്വേ |
ദേഹസ്ത്വചിത് പുരുഷോഽയം സുപർണ്ണഃ
ക്രൂധ്യേത കസ്തൈ ന ഹി കർമ്മ മൂലം || 18.55 ||

കാലസ്തു ഹേതുഃ സുഖദുഃഖയോശ്ചേത്
കിമാത്മനസ്തത്ര തദാത്മകോഽസൗ |
നാഗേർഹി താപോ ന ഹിമസ്യ തത്സ്യ-
ത്ക്രൂധ്യേത കസ്തൈ ന പരസ്യ ഭവ്വം || 18.56 ||

ന കേനചിത്കാപി കഥഞ്ചനാസ്യ
 ദ്വന്ദ്വോപരാഗഃ പരതഃ പരസ്യ |
 യഥാഹമഃ സംസൃതിരുപിണഃ സ്യാ-
 ദേവം പ്രബുദ്ധോ ന ബിഭേതി ഭൂതൈഃ || 18.57 ||

ഏതാം സ ആസ്ഥായ പരാത്മനിഷ്ഠാ-
 മധ്യാസിതാം പൂർവ്വതമൈർമ്മഹർഷിഭിഃ |
 അഹം തരിഷ്യാമി ദുരന്തപാരം
 തഥോ മുകുന്ദാംശ്രീനിഷേവയൈവ || 18.58 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
 നിർവ്വിദ്യ നഷ്ടദ്രവിണേ ഗതക്ലമഃ
 പ്രവ്രജ്യ ഗാം പര്യടമാന ഇത്ഥം |
 നിരാക്യതോഽസദ്ഭിരപി സ്വധർമ്മാ-
 ദകമ്പിതോഽമൂം മുനിരാഹ ഗാഥാം || 18.59 ||

സുഖദുഃഖപ്രഭോ നാനൃഃ പുരുഷസ്യാത്മവിഭ്രമഃ |
 മിത്രോദാസീനരിപവഃ സംസാരസ്തമസഃ കൃതഃ || 18.60 ||

തസ്മാത് സർവ്വാത്മനാ താത നിഗൃഹാണ മനോ ധിയാ |
 മയ്യാവേശിതയാ യുക്ത ഏതാവാനു യോഗസംഗ്രഹഃ || 18.61 ||

യ ഏതാം ഭിക്ഷുണാ ഗീതാം ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാം സമാഹിതഃ |
 ധാരയത്പ്രാവയത്ചരൂണ്ഡൻ ദന്ദൈർഭന്നവാഭിഭൂയതേ || 18.62 ||

|| ഇതി അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||